

Baba Basra Sources 45

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יד הלכה יד

הרי שאכל שדה זו שנים רבות ובא המערער ואמר לו מה לך ולשדה זו הודה ואמר לו יודע אני שהיתה שלך אבל פלוני מכרה לי והוא לקחה ממך, ואמר לו המערער פלוני ע שמכר לך גזלן הוא, הואיל והודה שהוא שלו ושלא לקחה ממנו תחזור השדה וכל הפירות למערער אף על פי שאין לזה המערער פ עדים שהיא שלו וכן כל כיוצא בזה, הביא זה המחזיק עדים שפלוני שמכר לו דר בה אפילו יום אחד או שאמר לו בפני צ לקח ממך ואחר כך מכרה לי, מעמידין אותה ק בידו שהרי יש לו טענה עם חזקתו ואילו רצה טען ואמר ממך לקחתיה שהרי יש לו שני חזקה.

מגיד משנה הלכות טוען ונטען פרק יד הלכה יד

עוד נחלקו המפרשים במי שאין לו עדים שהיתה שלו אלא הודאת המחזיק והביא המחזיק עדים דדר ביה קמא חד יומא אם הוא צריך שני חזקה זה המחזיק או נאמר כי היכי דקמא הוה מהימן לומר מינך זבנתה אף בלא שני חזקה מגו דאי בעי אמר לא היתה שלך מעולם אף זה כן ויש מי שכתב שצריך הוא שני חזקה מגו דהכחשה אזל ליה כיון שהוא מודה שהיתה של המערער והוא לא לקחה ויש מי שכתב שאינו צריך שני חזקה ולדעת הראשון הסכים הרשב"א ז"ל וכן נראה מלשון רבינו:

לחם משנה הלכות טוען ונטען פרק יד הלכה יד

עוד כתב ה"ה ז"ל ויש מי שכתב צריך הוא שני חזקה מיגו דהכחשה וכו'. וכן נראה דעת רבינו ז"ל שכתב שהרי יש לו טענה עם חזקתו וזה איירי בשאין לו עדים שהיתה שלו שכן כתב לעיל הואיל והודה שהוא שלו ולא לקחה ממנו וכו', משמע דאין לו עדים שהיתה שלו ועל דא קאמר דין זה דהביא עדים וכו' דאיירי בשיש לו שני חזקה והמיגו אינו מועיל לו היכא דאין לו חזקה מגו דאי בעי אמר לא היה שלו משום דכבר הודה כן ואי אמר דמי שמכרה לקחה זה הוא לא ידע אלא על פיו. אך קשה היכא שאמר בפני לקחה ממך תועיל לו אף על פי שאין לו שני חזקה מיגו דאי בעי לא היה שלי ולמה הצריך רבינו טענה עם חזקה בשתי חלוקות בשלמא בחלוקה דדר בה יום אחד ניחא אלא בחלוקה דבפני לקח ממך מאי איכא למימר:

רי"ף מסכת בבא בתרא דף טו עמוד ב

דא"ל לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה מפלניא זבינתה דאמר לי דזבנה מינך אמר ליה ואת לאו קא מודית [דף ל' ע"ב] דהאי ארעא דידי היה ואת לאו מינאי זבינתה זיל את לאו בעל דברים דידי את אמר ליה רבא דינא קאמר ליה. האי מעשה נמי פשיטא הוא ולית ביה ספיקא והלכתא כותיה דכל כי האי גוונא לא מוקמינן לה לארעא בידא דנתבע אלא היכא דאית ליה סהדי דדר בה ההוא דזבנא מיניה חד יומא ואכלה איהו שני חזקה אי נמי דאמר קמאי דידי זבנה מיניה ההוא פלניא דזבינתה אנא מיניה ואכלתה אנא שני חזקה או אכלה איהו שני חזקה כדבעינן למימר קמן אבל היכא דלית ליה סהדי דדר בה ההוא פלניא דזבנה מיניה אפילו חד יומא ולא קאמר איהו קמאי דידי זבנא מינך ואכלתה שני חזקה כגון האי דינא הוא דהדרא ארעא לגבי מרא ואזיל האי ומשתעי דינא בהדי מוכר דזבנה מיניה ואף על גב דלית ליה סהדי למרא קמא דארעא דיליה היא אלא האי הוא דקא מודה דארעא דיליה היא ולא אמרינן בכה"ג הפה שאסר הוא הפה שהתיר ומוקמינן לארעא בידיה אלא כיון דאודי דהאי ארעא להאי היא הוה ליה ודאי והאי דא"ל א"ל פלניא דזבנה מינך הוה ליה ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי הילכך דינא הוא דמהדר ליה לארעא להאי דאודי ליה דדיליה היא ואזל איהו ותבע לאידך דזבנה מיניה ואי אית ליה פסידא בהאי דאודי ליה איהו אפסיד נפשיה דלא איבעי ליה למיזבן ארעא הכין וחזינן לרבוותא בהאי מעשה שקלא וטריא ופולוגתא בפירושיה ואיכא מאן דאפקיה להאי מימרא דרבא מהלכתא ואנן לא סבירא לן הכי אלא כדכתיבנא וטעמא תריצא הוא ולית ביה קושיא כלל

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

ואף דברי רבינו הגדול ז"ל צריכין עיון. והוי זהיר בדבריו שמא מתוכן ילמדו שאף אם אמר קמאי דידי זבנה צריך שני חזקה, ולא היא שהכל מודים בזה שהיה נאמן, דהא האי מעשה הכי הוה מדלא קאמר ואכלתיה שני חזקה ואעפ"כ פירש רבינו עצמו ז"ל טעמא דלא מהימן משום ספק וודאי, הא אמר קמאי זבנה מינך דודאי וודאי הוא מהימן לעולם, ואין זה צריך לפנים, וכשהוזכר שני חזקה בהלכות לא במודה הוזכרו, שתחלת דבריו במי שיש לו עדים לתובע הם.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף ל עמוד ב

אמר ליה מפלניא זבינתה דזבנה מינך - כלומר שאמר לי בשעת מכירה שהוא לקחה ממך ומאחר שלא טען ואכלתי שני חזקה שטר מכירה שלו עודנו בידו ומסקנא דמילתא מוקמינן ליה ביד המערער והיינו טעמא דכיון דמודה דשלו היה הקרקע מתחלה לא מבעיא היכא דלא החזיק בה שלש שנים אלא אפילו החזיק בה שלש שנים נמי אינה חזקה ומפקינן ליה מיניה דהא

חזקה שאין עמה טענה היא שהוא אינו יודע אם היתה של אותו שמכרה לו אם לאו והוא ליה כהכיר בה בשדה שאינה שלו של מוכר ויחזירנה למערער והוא יגבה מעותיו מן המוכר לו כדפסקין בשנים אוחזין (ב"מ דף טו:) ואף על גב דליכא עדים למערער מדקאמר ולא מודית לי כו' ולא אמרינן מיגו דאי בעי אמר אנא זבינתה מינך ואכלתיה שני חזקה כדאמר מפלניא זבינתה דזבנה מינך נאמן שהוא עצמו אינו יודע אם זבנה המוכר מיניה דמערער אם לאו הלכך כיון דהוא מודי למערער דשלו היתה הודאת בעל דין כמאה עדים דמי וגם מודה הוא שאינו יודע אם לקחה המוכרה לו מן הבעלים אם לאו דהא לא טעין דזבנה מינך קמאי דידי וגם אין לו עדים שהחזיק בה המוכר יום אחד הלכך הפסיד אבל החזיק זה שלש שנים וטעין מפלניא זבינתה דזבנה מינך קמאי דידי כלומר שידעתי בברור שלקחה מינך נאמן מיגו דאי בעי אמר אנא זבינתה מינך ואכלתיה שני חזקה אי נמי יש לו עדים שהחזיק בה המוכר יום אחד והכי אמרינן לקמן בפירקין /בבא בתרא/ (דף מא) גבי ההוא דדר בקשתא בעיליתא ארבע שנים והכא בהאי עובדא אפילו אם באו עדים שהחזיק בה יום אחד אותו המוכר אבל אין יודע אם לקח אותה אם לאו אינו מועיל כלום מאחר שזה לא החזיק שלש שנים וגם הראשון אין לו שטר מכירה מן הבעלים.

רשב"ם מסכת בבא בתרא דף ל עמוד ב

ואת מינאי לא זבינתה - שאפילו אם היית טוען דמינאי זבינתה הלא אין לך לא שטר ולא חזקה.

טור חושן משפט הלכות חזקת קרקעות סימן קמו

כד וכתב רבינו יצחק כיון שאין למערער עדים שהיתה שלו אם יטעון המחזיק קניתיה מפלוני שקנאה ממך בפני אין מוציאין אותה מידו אפי' שלא החזיק בה ג' שנים במגו שהיה אומר לא היתה שלך מעולם והרמב"ם כתב ג"כ אם יש לו עדים שדר בה המוכר יום אחד אפילו אינו טוען שקנאה ממך בפני וגם לא החזיק בה ג' שנים אין מוציאין אותה מידו כיון שאין עדים למערער שהיתה שלו ע"כ אבל רשב"ם פ"י שאפי' אם אין עדים למערער שהיתה שלו מוציאין אותה מיד המחזיק אא"כ החזיק בה ג' שנים וטוען קנאה ממך בפני או שיש לו עדים שדר בה יום אחד אבל לא החזיק בה ג' שנים אפילו שטוען קנאה ממך בפני או החזיק בה ואינו טוען קנאה ממך בפני וגם אין לו עדים שדר בה יום אחד מוציאין אותה מידו

בית יוסף חושן משפט סימן קמו

וכתב ר"י (תוס' ל.) כיון שאין למערער עדים וכו' והרמב"ם כתב גם כן. כלומר הרמב"ם כתב דין זה של ר"י לסייע למחזיק וכתב גם כן עוד סיוע למחזיק ודלא כרשב"ם שכתב דתרתיה בעינן החזיק ג' שנים וטוען קנאה ממך בפני או החזיק ג' שנים ויש לו עדים שדר בו המוכר יום אחד וכל שחסר אחד מאלו מוציאין מידו: ודע שיש כאן טעות סופר שבמקום והרמב"ם כתב יש להגיה ולגרוס והרמב"ם בנו"ן שכן כתב בחידושו (ל. ד"ה הכי גרסינן). דאילו הרמב"ם בפרק י"ד (ה"ד) כתב הרי שאכל שדה זו שנים רבות ובא המערער וכו' הביא זה המחזיק עדים שפלוגי שמכר לו דר בה אפילו יום אחד או שאמר לו בפני לקחה ממך ואח"כ מכרה לי מעמידים אותה בידו שהרי יש לו טענה עם חזקתו ואילו רצה טען ואמר ממך לקחתיה שהרי יש לו שני חזקה. והרי דברי הרמב"ם כדברי רשב"ם שאם הביא עדים שדר בה המוכר אין מוציאין מידו והיינו דוקא היכא שהחזיק זה ג' שנים דאהכי קיימינן שהרי תחילת הלשון הרי שאכל שדה זו שנים רבות וכן נראה מדבריו שטענת קמאי זבנה מינך לא מהניא אלא במקום חזקת ג' אפילו במודה שהרי אמאי דאמרי' לעיל אפילו אין למערער עדים. קאמר בתר הכי שהרי יש לו טענה עם חזקתו וכו'. וזה שלא כדברי הרמב"ם שכתבתי בסמוך וגם פשט דברי ר"י (טו:) נראים שלא כדברי הרמב"ם אלא דאפילו במודה לא מהני באומר קמאי זבנה מינך אם לא שאכלה שני חזקה: וכתב הרא"ש (סי' ז) ההוא דאמר ליה לחבריה וכו'. ועדים לא היו לו שהיתה שלו מדקאמר ליה לאו קא מודית לי דהאי ארעא דידי היא אלמא צריך הוא להודאתו. אמר ליה מפלניא זבנתה וכו'. ואילו הוה טעין מינך זבנתה או קמאי דידי זבנה מינך ההוא דזבנה לי מהימן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר כיון דליכא עדים למערער שהיתה שלו. אמר רבא דינא קאמר ליה וכו' ואף על גב דליכא עדים למערער שהיתה שלו לא מהימנינן ליה במגו דאי בעי אמר מינך זבנתה ואכלתיה שני חזקה דאפילו אי מהימנת ליה במאי דקאמר מפלניא זבנתה דאמר לי דזבנה מינך אין לו בקרקע כלום שהרי הודה שהיתה של המערער וגם הודה שאין יודע שלקחה ממנו אותו שמכרה לו דהא לא טעין דזבנה קמאי הילכך יחזיר קרקע למערער דלא אתי ספק ומוציא מידי ודאי. כך פירש ר"ש (ל: ד"ה א"ל). ותימה לי דלא מוכח לישנא כלל שהודה המחזיק שהקרקע היתה של המערער אלא שאמר מפי המוכרה לו שהוא אמר לו שקנאה ממנו ואילו היה עומד בפניו אותו שמכרה לו היה נאמן לומר שלך היתה ולקחתיה ממך במגו שלא היתה שלך מעולם ואם כן זה הבא מכחו אמאי לא מהימן נמי בטענה זו ומצאתי שכתב הר"ר יונה (ל. ד"ה ההוא) דמיירי כשהודה המחזיק שידע שהיה הקרקע של המערער אף בלא דברי המוכרה לו הילכך אמר ליה כיון דידעת בודאי שהקרקע שלי היתה ואינך יודע שהיתה של אותו שמכרה לך אלא על פיו אין לך לסמוך על דבריו ולהניח הודאי מפני הספק. ולי נראה דאע"ג דאותו שמכרה לו היה נאמן במגו דלא היתה שלך מעולם אין מגו זה טוב לגבי אותו שלקחה כי ניחא ליה טפי לומר שלקחה מאותו שמכרה לו כי הוא סבור שימצא עדים שהמערער מכרה לו אבל לא בעי למיטען לא היתה שלך מעולם שהוא ירא שהלה ימצא עדים שהיה שלו עכ"ל. והרמב"ם (שם) כתב בשם הראב"ד דהכא במאי עסקינן דאיהו לא ידע כלל אלא מפיו של המוכר ולא אמרינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר אלא בדבר שהוא אוסרו ומתירו

מדעתו ודחה הרמב"ן דבריו ופירש כשהלה מודה לו שהוא עצמו יודע שהיה למערער זה אבל משום הודאתו דהוא גברא דאמר ליה דזבנה מיניה לא דלאו הודאה היא וכתב שכן נראה מדברי הר"ף. וכתב עוד והווי זהיר בדברי הר"ף שמא מתוכם ילמדו שאף אם אמר קמאי דידי זבנה צריך שני חזקה. ולא היא שהכל מודים בזה שהיה נאמן דהא האי מעשה הכי הוה מדלא קאמר ואכלתיה שני חזקה ואף על פי כן פירש רבינו עצמו טעמא דלא מהימן משום ספק וודאי הא אמר קמי דידי זבנה מינך דודאי הוא מהימן לעולם וכשהוזכר שני חזקה בהלכות לא במודה הוזכרו שתחלת דבריו במי שיש לו עדים לתובע הם עכ"ל:

ב"ח חושן משפט סימן קמו

ומ"ש אבל רשב"ם פירש וכו' ופירש הר"ר יונה דבריו וכו'. טעמו דכיון דמודה המחזיק שידע שהיא של המערער אפילו אין עדים למערער והמחזיק נמי טוען קנייתה מפלוני דזבנה ממך בפני מוציאין אותו מידו. ואף על גב דאית ליה מגו דאי בעי טעין לא היה שלך מעולם הוה ליה כמו מגו במקום עדים דאנן סהדי דאין ממש בטענה זו שהוא טוען עכשיו מפלוני קנייתה שקנאה ממך כיון דלית ליה שטרא דזבינא וגם לא החזיק בה ג' שנים דנימא שטר היה לו ואבד ואם כן איכא ספק דילמא לא זבנה הוא מפלוני ולא פלוני מהמערער וכיון דמודה הוא דהקרקע זו של המערער היא הוה ליה ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי והלכך מוציאין אותה מידו. ומכל שכן אם לא טעין מחזיק דזבנה ממך בפני אלא שיש עדים שדר בה המוכר יום אחד דאם לא החזיק בה ג' שנים אין טוענין ללוקח אף על גב דלית ליה עדים למערער כיון דהודה המחזיק שידע שקרקע זו של המערער היא אפילו היה אותו לוקח ראשון לפנינו וטעין בברי ממך זבנתיה לא מהימן כיון דהודה המחזיק והודאתו הודאה דהא לא הוה מהימן אלא משום מגו דיכול לומר לאו דידך היא והשתא אזיל ליה האי מגו והוה ליה מחזיק ספק ומערער ודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי. ועיין בחדושי הרמב"ן. וכל זה במודה שידע שהיא של המערער אבל אם אינו יודע שהיא שלו אלא על פי המוכרה לו הוה ליה ספק וספק וכי היכי דלוקח ראשון נאמן לומר ממך זבנתיה במגו דלא היתה שלך מעולם אפילו לא דר בה אלא יום אחד אף זה הבא מכחו נאמן לומר פלוני מכרה לו אם יש עדים שדר בה יום אחד אי נמי בטעין קמאי דידי זבנה ממך במגו שלא היתה שלך מעולם:

פרישה חושן משפט סימן קמו

אבל הרשב"ם כו'. ור"ל אבל הרשב"ם פליג וסבירא ליה דלעולם בעי תרתי. וטעמו נראה לי דסבירא ליה אף שטוען ברי דמפלוני קניתי והוא קנאה ממך בפני מכל מקום אין להאמינו על זה במיגו דהוה טוען לא היה שלך מעולם משום דהוה ליה כמיגו במקום עדים דאם כן הוא הוה ליה למנקט שטרו דהמוכר שיש לו מהמערער בידו כיון דבפניו זבנה ועדיין לא כלו ג' שנים והיה לו לירא שהיום או מחר יבא לערער על השדה דאף דאין לפנינו עתה עדים להמערער מ"מ מה היה יודע אז דילמא יהיו לו עדים. לכך מצריך רשב"ם תרתי בפני קנאה וגם שהחזיק המחזיק ג' שנים דאז נאמן לומר היה להמוכר שטר ואבדו הוא או אני אחר שמסרו לי כשקניתי ממנו אבדתיהו אחר כלות ג' שנים מקנייתו. ומיהו היינו דוקא כשהודה המחזיק דלא החזיק בו ג' שנים אבל כשאינו מודה נאמן לומר החזקתי בו ג' שנים בלא עדים כיון שגם להמערער אין עדים שהיתה שלו. ובדרישה הארכתי והוכחתי סברא זו ובה ישבתי בס"ד כמה קושיות ברשב"ם ובאשיר"י עיין שם: וחזקת ג' שנים בלא טענת בפני קנאה או העדאת עדים על שדר בה המוכר יום אחד זהו פשוט דלא מהני גם לר"י ורמב"ן הנ"ל דה"ל כחזקה שאין עמה טענה דכיון דידע בודאי שהיא שלו ואינו יודע אם קנאה המוכר וגם הבית דין אינן טוענין לו בלי עדים שדר בה וכנ"ל וגם הוא אינו טוען שקנאה מהמערער הוה ליה כספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי. ועל זה מסיק רבינו וכתב דר' יונה כתב דלא מיקרי ספק וודאי אלא כשידע המחזיק מעצמו בלי המוכר דשל המערער היה דאם לא כן אלא על פי המוכר, הוה מוקמינן להמחזיק במקום המוכר וכמו שהמוכר היה נאמן בטוענו שקנאו ממנו במיגו דלא היה שלך מעולם גם המחזיק נאמן. וגם כשטוען בפני קנאה ולא החזיק בה ג' שנים דסבירא ליה לרשב"ם דמוציאין מידו משום דהוה ליה כמיגו במקום עדים וכמ"ש היינו דוקא כשיודע מעצמו. ומ"ש רבינו דר' יונה פירש דבריו עיין באשיר"י דהביא גם כן דברי ר' יונה ומשמע מדבריו דלא אפירוש רשב"ם קאי ר' יונה אלא לפרש הגמרא גם בחדושי רמב"ן והנמוקי יוסף כתבו כן בפירושם לדברי הגמרא ומ"מ כיון שבדבריו מיושבים דברי רשב"ם היטב משום הכי כתב רבינו כן. גם באשיר"י תמה שם אפירוש רשב"ם והביא עליו דברי הר"ר יונה שבדבריו מיושבים עיין שם ודוק:

ש"ך חושן משפט סימן קמו ס"ק יג

(יג) שהרי יש לו טענה עם חזקתו כו' שהרי יש לו שני חזקה וכו'. נראה לפי עניות דעתי דלא הוצרך לזה אלא היכא שהביא המערער עדים שהיתה שלו אבל אם לא הביא המערער עדים שהיתה שלו אפילו לא החזיק בה שני חזקה נאמן כשטוען בפני לקחה ממך במגו שהיה אומר לא היתה שלך מעולם או שהיה טוען לקחתיה ממך (ואין לך מגו חשוב מזה ועיין בב"ח שפי' דכיון שהוא ספק אם קנהו מהמוכר וגם יש ספק אם המוכר קנהו מהמערער לא הוי מגו ואין זה כלום דכיון שהמחזיק טוען הכל ברי אין לך מגו גדול מזה הגע עצמך מי שטוען אדברים העשויים להשאיל ולהשכיר או היכא שיש עדים שהפקידו מפלוני לקחתיו שקנאה ממך בפני מי לא מהימן היכא דליכא עדי ראה במגו דלקחתיו ממך או היכא דאיכא עדי ראה וליכא עדים שהפקידו אצלו וטוען מפלוני לקחתיו שקנאה ממך בפני מי לא מהימן במגו דלקחתיו ממך אף על פי שידוע שהיה של המערער אף על גב דאיכא

תרי ספיקא ספק שמא קנאו הוא מהמוכר או שמא קנאו המוכר ממנו מ"מ מהימן כדמוכח להדיא בפרק חז"ה (דף מ"ה) בשמעתא דאומן דמגו דאי בעי א"ל מינך זבינתא כי א"ל זבינתא ניהליה מאומן וזבנה ניהליה מינך מהימן וכן הוא בכל הפוסקים וטור ומחבר לעיל סי' קל"ד והא נמי דכותה היא ובלי ספק שגם הב"ח לא עיין בפירוש רשב"ם והרא"ש והוא סבור דרשב"ם והרא"ש כתבו כן להדיא ולכן דחק בטעם הדבר ואי הוי ידע דלא אמר כן רשב"ם מעולם ושגם הרא"ש כתב להפך וכמ"ש לקמן לא הוי כתב כן) ולא כבית יוסף שמפרש דברי הרמב"ם אלו אפילו לא הביא המערער עדים דא"כ אין לזה טעם כלל וגם מ"ש הטור בשם הרשב"ם לא ירדתי לסוף דעתו ונראה לפי עניות דעתי ברור דרשב"ם מודה למ"ש שהרי רשב"ם מקשה דיהא נאמן במגו ומתרץ כיון שאין ידוע לו שלקחה המוכר אלא ע"פ המוכר א"כ הוא עצמו אינו יודע משמע להדיא הא אם יודע בבירור נאמן במגו והיינו דמסיים רשב"ם והכא בהאי עובדא אפי' באו עדים שהחזיק בה יום א' אותו המוכר אבל אין יודע אם לקח אותה אם לאו אינו מועיל כלום מאחר שזה לא החזיק ג"ש עכ"ל ולא מסיים אפי' אמר בפני לקחה ממך כו' (כמ"ש רשב"ם לעיל מיניה בסמוך אם אמר בפני לקחה או דר בה חד יומא וא"כ למה פתח בתרתי ומסיים בחדא אלא) משמע בהא מודה רשב"ם דנאמן ועוד מדכ' רשב"ם והכא בהאי עובדא לאו כו' משמע להדיא הא אם יודע שלקח אות' כגון דטען קמי דידי זבנה מינך מועיל אף על פי שלא החזיק ג' שנים ומ"ש רשב"ם דבעינן שני חזקה מיירי בידוע שהיתה שלו ואשמעינן רבותא דאם אינו טוען בפני קנאה ממך אלא א"ל דזבנה מינך אפי' החזיק בה שני חזקה לא מהני כיון שהוא ספק אצלו ע"ש (והכי מוכח נמי להדיא ממה שכ' רשב"ם מיד בתחלת הדבור א"ל מפלניא זבינתא דזבנה מינך כלומר שאמר לי בשעת מכירה שהוא לקחה ממך ומאחר שלא טען ואכלתה שני חזק' שטר מכיר' שלו עודנו בידו כו' מדאצטריך לפרושי כלו' שא"ל שהוא לקח' ממך אלמא דבעי למימר דלא תימא דמיירי דאמר דזבנה מינך קמי דידי דא"כ הי' נאמן והא בהך עובדא לא החזיק שני חזק' כמו שכ' רשב"ם ומאחר שלא טען ואכל' השני חזק' וגם בתר הכי כ' שם רשב"ם להדיא טובי זמנא דבהך עובדא לא החזיק שני חזקה ואפי"ה אי הוי טען ידעתי בבירור שלקח' מינך נאמן וע"כ היינו במגו שלא היתה שלך מעולם) וגם התו' נרא' שהבינו כן מפיר' רשב"ם רק שחולקין עליו במה דס"ל לרשב"ם דאם באו עדים דדר ביה חד יומא לא מהני ס"ל לתו' דמהני כיון שלא היה למערער עדים שהיתה שלו וגם חולקין עליו בפירושא דשמעתא ע"ש ודוק וכן מוכח להדיא בהרא"ש שכ' וז"ל ואי הוי טען מינך זבינתה או קמי דידי זבנה מינך ההוא דזבינתיה מיניה מהימן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר כיון דליכא עדים למערער שהיתה שלו כו' ומשמע מדבריו שם שגם כוונת רשב"ם הוא כך שהרי כ' אח"כ פירשב"ם ומשמע דאכולא מילתא קאי ואפי' תימא דכך פירשב"ם לא קאי אתחילת דבריו מ"מ קשה על הטור היאך כ' במסקנת דבריו אבל רשב"ם פי' והוא להדיא נגד דעת הרא"ש (ומ"ש הרא"ש בסוף דבריו דאין זה מגו טוב לגבי אותו שלקחה ממנו היינו דוקא כשטוען הלוקח ספק דהיינו דא"ל דזבנה מינך) ובפרט שמשמע מדברי הטור דגם הרא"ש מודה בהא לרשב"ם וכן כ' בב"ח לדעת הרא"ש דאינו יכול לטעון קמי דידי זבנה מינך במגו דשלא היתה שלך מעולם ולפי עניות דעתי זה אינו וכמו שכתבתי וא"א לו' דהרא"ש מיירי בהחזיק שני חזקה דהא קאי התם אעובדא דש"ס דמיירי בלא החזיק שני חזקה ועוד דאם כן ל"ל טעמא שכ' כיון דליכא עדים למערער שהיתה שלו אפי' היה עדים למערער שהיה שלו נמי כיון שהחזיק שני חזקה והיה יכול לטעון מינך זבינתא א"ו כמ"ש וגם מחדושי הרמב"ם מוכח שהבין דברי הרשב"ם כמ"ש ע"ש וגם דברי הרי"ף שהם יותר משוני' מדברי רשב"ם מפרש הרמב"ם דס"ל דנאמן וכן נראה עיקר בדעת הרי"ף שהרי כ' הרי"ף טעמא דלא הוי מגו דאין ספק מוציא מידי ודאי משמע הא אם ברור לו מהימן במגו ודוחק לו' דמ"ש הרי"ף אין ספק מוציא מידי ודאי היינו שספק לנו בית דין אם אמר ליה אותו פלוני שלקחה ממנו דמה בכך דכיון שהוא טוען ברי הלא כל מגו כן הוא שהוא ספק לנו והוא טוען ברי ונאמן במגו שלא היה מודה א"ו מ"ש הרי"ף שני חזק' מיירי כשהיה ידוע שהיתה של מערער וכמו שפירש הרמב"ם ומה שכ' הרי"ף ואף על גב דליכא סהדי דהוה של המערער קאי אטוען מפלניא זבינתה דאמר לי דזבנה מינך ולא כבית יוסף אבל כשאינו ידוע שהיתה של מערער אם לא ע"פ הודאות המחזיק וטוען מפלוני קניתי שקנאה ממך בפני או שברור לי באיזו אופן אחר שקנאה ממך אף על פי שלא החזיק שני חזק' נאמן במגו דשלא היתה שלך מעולם וכדמוכח להדיא בהרא"ש וכ"פ בעל העיטור באות מחאה דף פ"ד (אלא שהבין דעת הרי"ף כמו שהבין הבית יוסף וע"כ האריך להשיג על הרי"ף ע"ש אבל באמת דעת הרי"ף כמ"ש הרמב"ם ואפי' יהיה דעת הרי"ף כמו שכ' הב"י ודאי דלדינא לא קיימא לן הכי) וכ"כ התו' והגהות אשר"י והגהת מיימוני וכן משמע בסמ"ג עשין צ"ה דף קפ"ג ריש ע"ד וכן עיקר, מיהו היכא שאינו טוען בפני לקחה ממך רק שמביא עדים שדר בו המוכר יום א' ולא החזיק בה זה המחזיק בהא נראה דעת רשב"ם להדיא דצריך להחזיר השדה אף על פי שלא הביא המערער עדים שהיתה שלו כיון שזה מודה לו שהיתה שלו וכן כ' המרדכי והאגודה שר"י מסופק בזה וכ"כ הרמב"ם שכן דעת רשב"ם ושכן נראה דעת הרי"ף והיינו משום דבכה"ג צריכין אנחנו ב"ד לטעון לו שמא לקח' המוכר ובכה"ג לא טענין ללוקח וכן כ' הרמב"ם לדעת הרשב"ם ע"ש וגם הרב המגיד כ' שיש מחלוקת בין המפרשים בזה ויש מי שכ' שצריך שני חזקה (והיינו כדעת רשב"ם) ולזה הסכים הרשב"א וכן נראה מל' הרמב"ם עכ"ל (ואין כוונתו למ"ש הרמב"ם שהרי יש לו טענה עם חזקתו כו' שהרי כאן ע"כ מיירי בידוע שהיתה שלו דאם לא כן אפילו בלא שני חזקה נאמן שבפני לקחה ממך וכדפי' אלא כונתו מדכ' הרמב"ם ברישא הואיל והודה שהוא שלו ושלא לקח' ממנו תחזור השדה כו' ולא חילק בין הביא המחזיק עדים שדר בה יום א' או לא משמע דבכל ענין א"צ להחזיר וא"ל דא"כ אמאי לא חילק נמי בטוען בפני קנאה ממך שזהו פשוט הוא ולא הוצרך לכתבו ודוק) מיהו בתוס' והגהות אשר"י כתבו דרשב"א ס"ל דאם מביא עדים שדר בו המוכר יום א' אף על פי שלא החזיק בה

שני חזקה נאמן וטענין ללוקח (והוא הרשב"א אחר ולא הרשב"א שהוזכר בהרב המגיד וק"ל) וכן הוא בהגהות מיימוני ס"פ י"ד דטוען בשם ר"י והבאתי לשונם לעיל (ונראה דמשמע להו להגהות מיי' מתוך דברי ר"י שבתוס' שאינו חולק על דין של רשב"א אלא על ראייתו אבל לדינא מודה ליה שמסתמא תחלת דברי התוס' בסתם הם דברי ר"י) והמרדכי והאגוד' משמע להו דכיון דר"י דוחה ראיית רשב"א משמע דמספקא ליה אבל מה שכ' מהר"ש אידלש דר"י חולק אדינו של רשב"א ליתא וכ"פ בעל העיטור באות מחאה דף פ"ז ע"ש וכן דעת הרמב"ן בחדושויו וכ' וה"ז דומה להמפקיד אצל חבירו בעדים ומת ותבע המפקיד את היורשים שהוא בידם מאביהם דאיכא עדים ולא ראה הוא מי לא טענין לזה כן מאי דמצי אבוהון למטען חזרתיו ולקחתיו ממך דהוא נאמן במגו דהחזרתיו לך ואף על פי שהם מודים בפקדון עכ"ל והביא הנ"י דבריו וכ' ומיהו מגדולי אחרונים מספקין גם בדין זה של יורשי נפקד ולפי עניות דעתי נרא' שדין זה של יורשי נפקד אמת וכמו שכתבתי לקמן סי' רצ"ז ומ"מ דין דהכא צ"ע דל"ד להדדי דהתם המפקיד מודה שבא להם מאביהם א"כ אכן טענין להו שמא אביהם לקחו משא"כ הכא די"ל שהמחזיק לא לקחו מפלוני כלל והיכא נטעון אכן ליה כשאין אנו יודעים בבירור שהוא לקחה ואף על גב דהיכא דהחזיק ג' שנים א"צ לברר שהוא יורש או לוקח וכמ"ש הטור סי' זה בשם הרמב"ן והרא"ש וכן הסכים הרב המגיד פי"ד מטוען שאני התם כיון שהחזיק ג' שנים א"כ טענין ליה שהמוכר לקח' אפי' בלא מגו שהרי החזיק בה ג' שנים זה הלוקח בכחו ומסתמא לקח' דאם לא לקחה לא הי' מניחו להחזיק ג' שנים וא"כ טענת לקוח טענה מעליותא היא אפי' בלא מגו משא"כ הכא דלא היה המוכר נאמן לו' לקוח אלא במגו הלכך לא טענין ללוקח זה כל זמן שאינו מברר שהוא לקוח כיון שמודה שהיתה הקרקע של המערער ולפי זה אם מברר שלקח' מפלוני או שהמערער מודה לו שלקח' מפלוני לכולי עלמא טענין ליה שהמוכר לקחו ממנו במגו שהיה המוכר טוען לא היתה שלך מעולם ודוק מיהו נראה עיקר כהרמב"ן וסייעתו דאיכא לדמויי למי שטוען את חברו כלי שלי הוא בידך והוא משיבו קנייתהו מפלוני שאמר לי שקנהו ממך והביא המערער עדים שהפקידו אצל אותו פלו' ולא ראוהו עכשיו ביד הנטען מי לא מהימן הנטען שלקחו מאותו פלו' ואכן מי לא טענין שאותו פלוני לקחו ממנו במגו שהי' יכול אותו פלוני לטעון החזרתי דע"כ לא קאמר' דאם טוען הלוקח האומן אמר לי שלקחו ממך שצריך להחזיר אלא בדאיכא עדי ראה וכמו שכ' הסמ"ע סי' קל"ד ס"ק י"ב וכן משמע בפוסקים הא לא"ה היה נאמן במגו שהאומן מכר לו ואכן טענין לאומן שהי' נאמן במגו דהחזרתי שלקחו ממנו אף על גב דאומן אף על פי שלא מסרו לו בעדים דינו כמסרו לו בעדים וכדברים העשויים להשאיל ולהשכיר אפי' הכי הוה טענין ליה ועוד דאם לא תאמר כן א"כ אין לך מי שקונ' חפץ מחברו דשמא יבא אחר ויביא עדים שהיתה שלו ושהפקידו פעם א' בידו של מוכר א"ו אפי' יבא אחר ויביא עדים נטעון שחברו לקחו במגו שהיה יכול לטעון החזרתי וכן העליתי לעיל סי' ע"ב סעיף י"ח ס"ק צ"ז וא"כ ה"ה הכא ואין לחלק ולו' דשאני התם דאין הנטען מודה שבא בפקדון ליד אותו פלו' דמה בכך דכיון שמביא עדים שהפקידו בידו ע"כ מוכרח הוא להודות ואין לך ידיע' ברור' מעדים א"ו העיקר כהרמב"ן וסייעתו. נראה לי ודוק היטב:

יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

ואי לית ליה ראייה לתובע דדידיה היא אלא מחמת אודיתיה דנתבע דקאמר מפלניא זבינתה דאמר לי דזבנה מינך. חזינן אי משמע מאודיתיה דהאי נתבע דידע דהאי ארעא דתובע הואי מאנפא אחרינא דלאו מפומיה דמוכר דאמר ליה דזבניה מיניה כדאמרן ולית ליה ללוקח עידי חזקה לאוקומה לארעא בידיה לפום הנך אנפי דברירנא ולא ראייה אחריתי. מפקינן לה מיניה דהוה ליה טענת תובע ודאי ונתבע ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי. ואי לא משמע הכין מאודיתיה דנתבע אלא דקא טעין אנא לא ידענא (דאידיך) [דדידיך] הואי אלא מפומיה דהוה דזבנה נהלי והוא גופיה אמר ליה דזבנה מינך. אף על גב דלא אכלה האי לוקח ולא הוה דמקמיה שני חזקה ולית ליה נמי ראייה דזבין מיניה. הפה שאסר הוא הפה שהתיר דספק וספק הוא וספק מוציא מידי ספק כדברירנא לעיל.

עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

מקצת רבותי ז"ל, שהיתה הודאת הנתבע הזה כמו שאמר, מפלוני זבינתה דא"ל דזבנה מנך אלמא דבר ידוע היה אצל המוכר והלוקח שהיתה מתחילה של זה המערער, וא"א כן לומר, שהרי בכל זאת לא הודה הנתבע שהוא יודע שהיתה השדה של זה המערער, אלא שהוא מכיר שהמוכר א"ל שהיתה שלו ולקחה ממנו, אלא כמו שאם היתה השדה ביד המוכר הי' נאמן לומר שלו היתה ולקחת' ממנו, גם הלוקח הבא מכחו בטענה זו שטוען בשמו זוכה בשדה, שהפה שאמר לו שהיתה השדה של המערער, הוא הפה שהתיר וא"ל שלקחה ממנו⁸⁸. אלא ודאי צריך אתה לפרש, שזה הנתבע הי' מודה לזה המערער שהוא הי' יודע שלא מפי המוכר⁸⁹, שהיתה שדה זו שלו, אלא שהי' טוען שהמוכר א"ל דזבנה מיני', ולפי' אין לו להאמין את המוכר לומר שלקחה, אלא בעידי מקח או בעידי חזקה, כיון שהוא יודע שהי' מתחילה של זה המערער, וכמו שפי⁹⁰. וי"ל שהיתה הודאת המחזיק מכלל מה שבא רעהו וחקרו, וא"ל, ולאו קא מודית דארעא דידי היא ואת מנאי לא זבנת כלום, וכי אינך מודה שידוע לך שארעא דידי היא, וכיון שזה ידוע לך, ולא הודע לך שלקחה המוכרה לך ממני אלא ששמעתו אומר כן, אין לך לסמוך על דבריו בלא עדות וראי', ולהניח הודאי מפני הספק, ושתק לו המחזיק על טענה זו ושתיקה כהודאה, או שהודה אליו בפ' ע"כ שידוע הוא שהיתה שלו כבר, וע"ז דן רבא שדינה קאמר לי' כנ"ל. ומצאתי סיוע בנסח' ספרדית דגרסי' בה, ולא קא מודית דארעא דידי היא ואת לאו מנאי

זבנת'י, א"ל א"כ לאו בעל דברים דידי את. מדגרסי א"ל, תרי זימני משמע, כי מתחילה שאלו ולא קא מודית, ואח"כ שראה ששתק או שהודה לו א"ל לאו בעל דברים דידי את.

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

הכי גרסינן דא"ל דזבנה מינך. וזו היא גרסתו של רבינו הגדול ז"ל. ואי אמר ליה קמאי דידי זבנה מינך מהימן כי ההוא דדר בקשתא בעיליתא (מ"א ב'), וכן פירש הרב רבי שמואל ז"ל. ופי' ולא קא מודית לי הודאה גמורה היה מודה לו שהוא עצמו יודע שהיא של אבותיו, אבל מאי דאמר ליה ההוא גברא דדידיה היא לאו הודאה היא, דאע"ג דהודאת בעל דין כמאה עדים הכא לא, דהא איהו אמר דזבנה מינך והפה שאסר הוא הפה שהתיר, אלא כיון דקא מודה האי דאיהו גופיה ידע דאבהתיה היא ואיהו מיניה לא זבנה הוה ליה ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי, וכן נראה מדברי רבינו הגדול ז"ל שהוא מפרשה בשהלה מודה לו שהוא עצמו יודע שהיא למערער זה, אבל משום הודאתו של ההוא גברא דאמר ליה דזבנה מיניה לא דלאו הודאה היא, ולית בה ספיקא. ואף על פי שהרב רבי אברהם בר דוד ז"ל מפרש דהכא במאי עסקינן דאיהו לא ידע כלל אלא מפיו של זה המוכר, ולא אמרינן הפה שאסר הוא הפה שהתיר אלא בדבר שהאוסרו ואסרו מידיעתו ומתירו מידיעתו, אבל הכא זה שמע מפי המוכר כי של זה היתה מתחלה ובאמת היה ראוי להאמינו דהודאת בעל דין כמאה עדים, וכי הדר אמר אנא זבנתה מיניה זה הדבר אצלו בספק ואין לו להאמינו על זכותו, א"כ הוה ליה גבך ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי. ואין הדברים הללו אצלי אלא דברי הבאי, שזה נאמן הוא לומר כך וכך אמר לי פלוני מגו דאי בעי אמר לאו דידך הוא, ואותו פלוני נאמן היה לומר מפלוני לקחתיה בדין מגו, שאלו בב"ד אמר כן היו מאמינים אותו עכשיו שאמר לו למה לא יהא נאמן.

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ג סימן ז

ז ההוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא שהיא שלי ועדים לא היו לו שהיתה שלו מדקאמר ליה לאו קא מודית לי דהאי ארעא דידי הוא אלמא היה צריך להודאתו. אמר ליה מפלניא זבנתא דאמר לי דזבנא מינך ואי הוה טעין מינך זבנתא או קמאי דידי זבנה מינך ההוא דזבניתא מיניה מהימן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר כיון דליכא עדים למערער שהיתה שלו אבל עכשיו שטען דאמר לי דזבנה מינך אמר ליה מי לא קא מודית [דף ל ע"ב] דהאי ארעא דידי הוא ואת מינאי לא זבנת אס כן לאו בעל דברים דידי את אמר רבא דינא קאמר ליה שהרי אינו ידוע שהיתה של אותו שמכרה לו אם לאו והוה ליה כהכיר בה שאין שלו של מוכר ויחזירנה למערער ויגבה מעותיו מן המוכרה לו כדאיתא פרק קמא דב"מ (דף טו ב) ואף על גב דליכא עדים למערער שהיתה שלו לא מהימנינן ליה במיגו דאי בעי אמר^ו מינך זבנתא ואכלת שני חזקה דלא שייך מיגו אלא בשתי טענות שבכל אחת מהן יכול לזכות אלא שהאחת יותר טובה מן האחרת אבל הכא אפילו אי מהימנת ליה במאי דקאמר מפלניא זבנית דאמר לי דזבנה מינך אין לו בקרקע כלום שהרי הודה שהיתה של המערער וגם הודה שאין יודע שלקחה ממנו אותו שמכרה לו דהא לא טעין דזבנה מינך קמאי דידי הלכך יחזיר קרקע למערער דלא אתי ספק ומוציא מידי ודאי*. כך פירש רשב"ם ותמיה לי דלא מוכח לישנא כלל שהודה המחזיק שהקרקע היתה של המערער אלא שאמר מפי המוכרה לו שהוא אמר לו שקנאה ממנו ואילו היה עומד בפנינו אותו שמכרה לו היה נאמן לומר שלך היתה ולקחתיה ממך במיגו שלא היתה שלך מעולם ואם כן זה הבא מכחו אמאי לא מהימן נמי בטענה זו ומצאתי שכתב ה"ר יונה ז"ל דמיירי כשהודה המחזיק שידע שהיה הקרקע של המערער אף בלא דברי המוכרה לו הלכך אמר ליה כיון דידעת בודאי שהקרקע שלי היתה ואיך יודע שהיתה של אותו שמכרה לך אלא על פיו אין לך לסמוך על דבריו ולהניח הודאי מפני הספק. ולי נראה דאע"ג דאותו שמכרה לו היה נאמן במיגו דלא היתה שלך מעולם אין מיגו זה טוב לגבי אותו שלקחה כי ניחא ליה טפי למימר שלקחה מאותו שמכרה לו כי הוא סבור שימצא עדים שהמערער מכרה לו אבל לא בעי למיטען לא היתה שלך מעולם* כי הוא ירא שהוא ימצא עדים שהיה שלו:

תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף ל עמוד א

(ה) א"ל ולא מודית לי דארעא דידי הוא ואת מינאי לא זבנית' כו' רבי' שמואל צוק"ל פירש ששטר מכירה שלו עודנו בידו. וקשיא לי טובא בהאי פירושא. דמדקאמר ולא את מודית לי ולא אמר ולא את ידעת דארעא דידי ש"מ דלא הוי ידע האי מחזיק דארעא דמערער הות אלא משום דא"ל מפלניא זבנתה דאמר לי' דזבנה מינך. טעין האי מערער דאת אודית לי דארעא דידי הוא שהרי אותו פלוני שאתה בא מכחו מודה דדידי היא. וכיון שהמחזיק אינו מכיר בה שהיא של מערער וגם המערער אין לו עדים שהיא שלו למה יפסיד המחזיק בהודאתו של מוכר שמכרה לו א"כ אין לדבר סוף. שכל מי שמוכר שדה לחבירו יעשה קנוניא היום ומחר עם אינש דעלמא ויאמר שדה שמכרתי לפלוני לא שלי היתה אלא של פלוני דזבנה ניהלי או אפילו אם ירצה יאמר שגזלתי ממנו ויבא פלוני ויוציאנה מיד הלוקח ויחלוק אותה עם המוכר. א"ו כיון שיש שטר ביד הלוקח או לעדים המעידים שמכרה לו המוכר בפניהם כל מה שיאמר המוכר לאחר מיכן כי של פלוני הייתה אינו נאמן ואין אותו פלוני יכול להוציאה מיד הלוקח בהודאתו של מוכר עד שיביא עדים שהיתה שלו. ומפני קושיא זו נראה לי לפרש שאין לזה המחזיק לא שטר ולא עדים. היאך קנאה מההיא פלניא והילכך בין אם לא אכלה שני חזקה בין אם אכלה שני חזקה. מוציאין אותה מידו. דהויא לה חזקה שאין עמה טענה וגם אין לו עדים שעמדה ביד המוכר שמכרה לו יום א' שיטענו ב"ד בעבורו. והילכך אף על פי שאין המערער מבי' עדי' שהי' שלו

לוקחה מידו בהודאת פיו. אבל אין לו מעמד לפתרון זה. דאם איתא דאי אית לי' סהדי דהוא פלוני זבני' ניהלי' אינו מפסיד בהודאת פיו. השת' נמי דלית לי' סהדי אלא איהו הוא דקטעין דפלוני זבנה ניהלי' יהא נאמן ע"י מיגו. דאי בעי אמר דידי הוא ואמר מפלניא זבנתה יהא נאמן. אלא לאו ש"מ אף על גב דמייתי סהדי דזבנה ניהלי' ומפיק שטרא כיון דאמר דאיהו אמר לי דזבנה מינך מפסידה בהודאתו כדפריש רבי' שמואל. ומאי דקשיא לי דא"כ אין לדבר סוף שכל מוכר יעשה קנוניא על הלוקח ויפסידנו לא קשיא ולא מידי דודאי כשמוכר לו שדהו בסתם ולא אמר שקניתי מפלוני והלוקח שקונה ממנו סובר כי הוא נחלת אבותיו אם היום ומחר יאמר המוכר כי של פלוני הית' אין משגיחין בו אלא אם יודיענו בעת שמכר לו כי מפלוני קניתי נאמן הוא והלוקח פשע לעצמו שכיון שאמר לו מפלוני קניתי יאמר א"כ תן לי השטר האיך מכרו לך ואם יאמר אבדתי יאמר לו הבא לי עדי חזקה שאם יערער עלי אותו פלוני שאנצל מידו ואם לא עשה לא זה ולא זה איהו הוא דאפסיד אנפשי' ואם יבא אותו פלוני ויערער עליו אף על פי שאין לו עדים. כי הוא שלו לבד שמביא עדים כי אותו שמכרו לו אמר לו שממנו קנא' מוציאה מידו והשתא דלית ליה שהדי כיון שהוא הודה לו לקחה מידו ואף על גב דהאי מערער אלו אשכח להאי ארעא בידא דההו' דזבנה להאי וא"ל מאי בעית בהאי ארעא. וא"ל איהו מינך זבינתי הוה מהימנינן לי' ע"י מיגו דאי בעי אמר דידי הוא ולא דידך כיון דלי' לי' סהדי להאי מערער והוה מוקמינן לי' בידא דהיאך האי מחזיק דאתי מחמתי' וטעין הכי דאיהו אמר לי דזבנה מינך לא מוקמינן לי' בידי' משום דא"ל מערער את הוא דאמרת דאמר לך הכי דילמא לא אמר לך הכי ואפי' אי אמר לך הכי לדידי לא הוי אמר הכי שלא הי' יכול להעז פניו כנגדי בדבר שהוא יודע שהוא שלי הילכך מהדרין לה למערער. אבל ודאי אי אתי האי דזבנה ניהלי' ואמר לי' למערער דאנא דזבינתה ניהלי' זבינתה מינך בודאי דמהימן ע"י מיגו ומוקמי' לי' בידא דהאי דמחזיק בה דזבנה מינ' ולא אמר רבא דינא קאמר לי' אלא כד לית' להאי מוכר גבן כגון דמית או דאזיל לי' למדינת הים. וזה הפת' אינו נראה לי כלל דודאי אי הוות ארעא בידא דמוכר ואתא האי מערער עילו' והאי טעין לי' דמינך זבינתי הוה נאמן ע"י מיגו דאי בעי אמר דידי הוא כיון דלית לי' להאי סהדי וא"ל דידך הות זבנתה מינך אבל כיון, דנפיק מתות' ידי' וקאי ברשות לוקח כיון דדינא לאו עלי' הוי אלא עלי' דלוקח לא מהני מיגו דידי' ללוקח ואף על גב דזבנה ניהלי' באחריו' דאי מפסיד לה לוקח לא מצי למיהדר על המוכר משום דא"ל אנא מיניה זבינתי' וזבינתי' ניהלך אם זה טורפה ממך מפני שלא ידעת לטעון מה אעשה לך הו"ל למימר למה לי למימר לך מידי כיון דלית לך מידי כיון דלית לך סהדי דדיך הות אי נמי איבעיא לך למימר מפלניא זבנתיה בלחוד למה לך למימר דזבנה מינך הילכך א"י הלוקח לחזור ולתבוע המוכר וכיון שא"י לחזור ולתבוע אינו מהני במיגו של מוכר ללוקח ורבי' שמואל זצוק"ל כתב שהלוקח יחזירנה למערער והוא יגבה מעותיו מן המוכרה לו ואינו נראה לי שאם הוא לא ידע לטעון למה יחזיר לו המוכר מעותיו יאמר לו המוכר אמת ודאי כי ממנו קניתי אבל עדים אין לי ואת' לא הצרכתי להביא לך עדים כשמכרתי לך וגם הוא אינו מביא עדים שהיתה שלו שאהי' צריך אני להביא עדים שמכרה לי הילכך מפסיד הלוקח ואין המוכר מחזיר לו כלום:

נתיבות המשפט באורים סימן קמו ס"ק יז

[יז] שהיתה שלך. עיין ש"ך ס"ק ט' שהסכים לשיטת הסוברים דכשאנו יודע שהיתה שלו רק ע"פ המוכר דאינו יכול להוציא מידו כיון דהמוכר היה נאמן במיגו, ע"ש. וכתב התומים [סקי"ד], דאם אמר המוכר בפני עדים בשעה שמכרה שהיא של המערער ולקחה ממנו, דיכול להוציא מיד הלוקח לשיטת הסמ"ע דסבירא ליה בסימן קל"ג ס"ק ד' גבי עדים וראה כשטען אז לקוח דנתבטל המיגו שלו, דמקבלין דבריו מה שאמר בפני עדים לחובתו ולא לזכותו, וא"כ הכא נמי כשאמר בפני עדים שהיא של המערער ולקחה ממנו, נתבטל המיגו של המוכר ויכול להוציא השדה מיד לוקח, ע"ש. ולפי דבריו, באומר שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו המבואר בכתובות ריש פרק האשה שנתארמלה [ט"ו ע"ב] דנאמן, אם אמר כן בפני עדים קודם שבא לב"ד, שוב אינו נאמן לטעון בב"ד שלקחה ממנו. והא ודאי ליתא, דלא אישתמיט שום פוסק לכתוב כן. והטעם, דדוקא גבי מיגו דהחזרתי דמיגו גרוע הוא, כמ"ש הסמ"ע בסימן ס"ד [סק"ו] ובסימן קל"ג [סק"ה] ובכמה דוכתי דלא ניחא ליה לטעון החזרתי דלא יהיה יכול להראותו שוב, ולכך מראהו וטוען לקוח שיהיה נאמן במיגו ויהיה יכול להראותו, לכך לא מהני המיגו חוץ לב"ד, משא"כ הכא דאמרינן בש"ס כתובות שם [ראה שם כ"ג ע"ב וברש"י ד"ה כל הני] הטעם דהפה שאסר הוא הפה שהתיר, והפה שאסר ודאי דמהני אפילו חוץ לב"ד, דהא בש"ס שם מצריך להו צריכי עם הא דאשת איש הייתי וגרושה אני [שם כ"ב ע"א], ונשביתי וטהורה אני [שם כ"ג ע"ב], ויליף לה [שם כ"ב ע"א] מאת בתי נתתי לאיש הזה [דברים כ"ב ט"ז], ובכל הנך ודאי דמהני אפילו חוץ לב"ד, א"כ ה"ה הכא.

אבן האזל הלכות טוען ונטען פרק יד הלכה יד

ונראה לבאר מקודם דברי הראב"ד דסובר דמה דתנן שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, זהו רק כשאמר כן בב"ד, ואף דהגמ' בכתובות דף כ"ב אמר על זה למה לי קרא סברא היא, הוא אסרה והוא שרי לה, מ"מ גם לשון זה הוא אסרה והוא שרי לה לא שייך אלא בב"ד שהם המחליטים ע"פ דבורו אם אסר ואם התיר, אבל יחיד השומע ממנו לא יוכל לדון הך דינא, דכיון שהוא האוסר הוא המתיר, דאפשר היו ב"ד חוקרין אותו עד שהיה מודה שמה שאסרה אמת, ומה שהתיר אח"כ אינו אמת והיינו בדיני ממון שצריך ב"ד לפסוק למי שייך השדה, ובזה נוכל להבין מה שהרמב"ן החולק על הראב"ד בא על

זה בטענת מיגו, שלהמוכר לו היה מיגו, וכן למחזיק זה יש מיגו, ושינה שיטתו שמתחלה קודם שהביא דברי הראב"ד לא נחת עלה מטעם מיגו אלא מטעם הפה שאסר, אלא דהרמב"ן נחת כאן גם לסברת הראב"ד דלא נוכל לבוא כאן מדין הפה שאסר, כיון שאינו מתיר ממש שהוא אינו יודע, לכן אף שגם זה אינו יודע אם השדה היתה של המערער אלא מפי המוכרה לו, מ"מ יש לומר דבזה צריך הוא לקבל הודאת המוכרו שהשדה היתה של המערער, אבל על זה שקנה אין לו רשות להאמינו לכן נחת על זה הרמב"ן מדין מיגו, שמיגו הוא ראייה והוכחה, וגם הוא להחליט ע"פ המיגו דודאי קנה המוכרו לו מהמערער.